



ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Δευτέρα 2 Απριλίου 2018

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν το παρελθόν παιδεύει...

[Οι παρακάτω σκέψεις διατυπώθηκαν από τον συντάκτη με αφορμή την πρόταση που κυκλοφορούσε ανεπίσημα, λίγες ημέρες πριν τη δημοσίευση του άρθρου, για μετάθεση του εορτασμού της 28ης Οκτωβρίου σε άλλη ημερομηνία, συμβολική για την εξέλιξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου σε σχέση με την Ελλάδα.]

Θεωρητικά ο οπαδός ενός πρωτόγονου ωφελιμισμού θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι η διαπαιδαγώγηση της νέας γενιάς αφορά το παρόν ή το μέλλον και ότι γνώσεις γύρω από το παρελθόν και την εξέλιξή του είναι απόβλητα πολύτιμα για άλλα πεδία μάθησης χρόνου. Δεν είναι, άλλωστε, λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η παιδεία πρέπει να οδηγεί σε κάτι πρακτικό, σε χειροπιαστές **δεξιότητες**. Ότι πρέπει να έχει **εφαρμογές** στην καθημερινότητα, να είναι χρηστική και να λειτουργεί ως **εργαλείο** «επίλυσης προβλημάτων».

Δεν είναι, επίσης, δύσκολο να φανταστεί κανείς α-ιστορικούς¹ (ή ανιστόρητους²) ανθρώπους, πολίτες που ούτε γνωρίζουν, αλλά ούτε και ενδιαφέρονται ή επιθυμούν να μάθουν ποιο ήταν το παρελθόν, και αισθάνονται πολύ άνετα με την κατάσταση αυτή. Τουλάχιστον τόσο άνετα, όσο και εκείνοι που δεν μπορούν να λύσουν εξισώσεις, επειδή δεν είναι μαθηματικοί ή δεν μπορούν να διαβάσουν Θουκυδίδη από το πρωτότυπο, διότι δεν είναι φιλόλογοι. Έτσι και με την Ιστορία: η ενασχόληση με το παρελθόν, λένε, είναι ιδιαιτερότητα των ιστορικών και η γνώση του παρελθόντος είναι υποχρέωση των ειδικών.

Η σχέση της νέας γενιάς με την Ιστορία στην Ελλάδα - και όχι μόνον εδώ - είναι προβληματική και υπάρχουν λόγοι γι αυτή την εξέλιξη. Ένας από τους πιο βασικούς είναι η κατάσταση που επικρατεί με τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Για λόγους που δεν μπορούν να συζητηθούν

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018**
Β' ΦΑΣΗ**E_3.N.λ3Γ(ε)**

εδώ, η Ιστορία στο σχολείο έγινε ένα αποτυχημένο μάθημα, χωρίς να φταίει η ίδια γι' αυτό και μάλλον χωρίς η αποτυχία να βαρύνει πρωτίστως τους διδάσκοντες.

Το παρελθόν, έτσι όπως το προδιαγράφουν τα αναλυτικά προγράμματα και το εμφανίζουν στους μαθητές τα σχολικά εγχειρίδια, προκαλεί φόβους και ενεργοποιεί άμυνες. Αντί να δημιουργεί έλξη και έρωτα για την ιστορία, χαρά στην απόκτηση της ιστορικής γνώσης, εσωτερική ικανοποίηση και **ευφορία** από την αντικατάσταση του σκότους της άγνοιας για τα συμβάντα με το φως της ιστορικής γνώσης για τη δράση ατόμων, ομάδων και οργανισμών, προκαλεί τάσεις φυγής, περιχαράκωση στο παρόν, έλξη για τις εφαρμογές και τις επιστήμες των εφαρμογών, επιθυμία απαλλαγής από την ιστορική αφήγηση.

Κάποιο μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση αυτή έχει και ο ιστορικός λόγος που παράγεται έξω από τον γυάλινο πύργο της επιστημονικής κοινότητας των ιστορικών, δηλαδή η λεγόμενη δημόσια Ιστορία. Και δεν εννοώ με αυτό μόνον τις απλουστεύσεις ή τις ενίοτε δυσεξήγητα **σφοδρές** αντιπαραθέσεις στον δημόσιο χώρο γύρω από ιστορικά συμβάντα με τις σχετικές αρνήσεις, σιωπές, αφαιρέσεις, προσθήκες και μεταποιήσεις, όσο τη σύγχυση που προκαλούν απόψεις για την ιστορική πραγματικότητα. Σύμφωνα με αυτές οι απεικονίσεις του παρελθόντος ούτε λίγο ούτε πολύ δεν δεσμεύονται από τα γεγονότα, επομένως είναι ενδεχομενικές³, εξαρτώνται ως «κατασκευές» από τη βούληση και τις επιδιώξεις του αφηγητή και κρίνονται εντέλει όχι τόσο από το αν είναι ακριβείς και περιεκτικές απεικονίσεις μιας εποχής, μιας κατάστασης ή ενός γεγονότος, αλλά από το αν υπηρετούν κάποιον πολιτικά επιθυμητό (καλό) σκοπό, όπως π.χ. την καταπολέμηση του ρατσισμού, τη συναδέλφωση των λαών, την προώθηση των ελληνοτουρκικών σχέσεων - ο κατάλογος των καλών σκοπών είναι ανοικτός.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και του νέου κώδικα αξιών που αυτή πρεσβεύει και επιχειρεί να καθιερώσει όπου συναντά πρόσφορο έδαφος, ο ιστορικός σχετικισμός⁴ και αγνωστικισμός⁵ ενισχύεται από την πολιτική ορθότητα, δηλαδή από τη γνώριμη σε ολοκληρωτικά (πολιτικά ή πολιτισμικά) καθεστώτα επιβολή κανόνων λόγου, οι οποίοι να ενθαρρύνουν συγκεκριμένες αφηγήσεις και εκδοχές - μέχρι και επιλογές λεξιλογίου - και να απαγορεύουν άλλες, καταγγέλλοντάς τις ως «ρατσιστικές», «ξενοφοβικές», «οπισθοδρομικές» κλπ. Ο συνδυασμός των δύο αυτών ιδεολογικών ρευμάτων του ιστορικού σχετικισμού και της πολιτικής ορθότητας τείνει να ακυρώσει οποιαδήποτε προσπάθεια γνήσιας και ανιδιοτελούς ιστορικής παιδείας ως στοιχείου μόρφωσης και διαμόρφωσης της προσωπικότητας του μαθητή και του πολίτη.

Αθανάσιος Γκότοβος, εφημ. Huffington Post, 28-10-2017

**ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ**

- ¹ α-ιστορικούς: αυτούς που δεν σχετίζονται με την ιστορία, που δεν έχουν ιστορία
- ² ανιστόρητους: αυτούς που δεν γνωρίζουν την ιστορία
- ³ ενδεχομενικές: αυτές που αναφέρονται στην πιθανότητα, στο ενδεχόμενο
- ⁴ (ιστορικός) σχετικισμός: θεωρία που υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να υπάρξει αντικειμενική (ιστορική) γνώση
- ⁵ αγνωστικισμός: θεωρία που υποστηρίζει ότι η ύπαρξη είναι αδύνατον να μελετηθεί απόλυτα (όπως και κάθε αρχή του κόσμου).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. «Έτσι και με την Ιστορία: η ενασχόληση με το παρελθόν (λένε) είναι ιδιαιτερότητα των ιστορικών και η γνώση του παρελθόντος είναι υποχρέωση των ειδικών.»

Να ανασκευάσετε (να αντικρούσετε) την παραπάνω άποψη σε μία παράγραφο 100-120 λέξεων.

Μονάδες 10

B2.α. Να χαρακτηρίσετε το είδος της λογικής οργάνωσης στην τρίτη παράγραφο του κειμένου: «Η σχέση της νέας γενιάς...» (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 2).

Μονάδες 4

B2.β. Το κείμενο που διαβάσατε είναι άρθρο. Να παρουσιάσετε δύο χαρακτηριστικά του που το επιβεβαιώνουν (μονάδες 2), κάνοντας για το καθένα μία αναφορά στο κείμενο (μονάδες 2).

Μονάδες 4

B3.α. Να χαρακτηρίσετε ως

- i.** παραθετική ή προσδιοριστική **ii.** ονοματική ή επιρρηματική

καθεμία από τις παρακάτω αναφορικές προτάσεις που βρίσκονται στην αρχή της τελευταίας παραγράφου:

- που αυτή πρεσβεύει
- όπου συναντά πρόσφορο έδαφος

Μονάδες 4

B3.β. Να σχολιάσετε τη χρήση των σημείων στίξης στα παρακάτω αποσπάσματα λόγου:

- Όταν το παρελθόν παιδεύει... (τίτλος)
- -και όχι μόνον εδώ- (3^η παράγραφος)
- (καλό) σκοπό (5η παράγραφος)
- «ρατσιστικές» «ξενοφοβικές» «οπισθοδρομικές» (6η παράγραφος)

Μονάδες 4

B4.α. Να γράψετε μία παράγωγη λέξη (απλή ή σύνθετη) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **εργαλείο, μάθουν, σχέση, υπηρετούν, στοιχείου.**

Μονάδες 5

B4.β. Να σχηματίσετε μία πρόταση με κάθε μία από τις λέξεις που ακολουθούν: **δεξιότητες, εφαρμογές, ευφορία, σφοδρές.**

Μονάδες 4

Γ. Συμμετέχετε ως εκπρόσωπος των συμμαθητών σας, σε ημερίδα που διοργανώνει η Φιλοσοφική Σχολή της περιφέρειάς σας με θέμα την απαξίωση των μαθημάτων από τους μαθητές στο σημερινό σχολείο. Στην εισήγησή σας παρουσιάζετε:

- α.** τους λόγους για τους οποίους οι μαθητές δεν αγαπούν το μάθημα της Ιστορίας
- β.** τις προτάσεις σας για την αναβάθμιση αυτού του μαθήματος στην εκπαίδευση.

Η εισήγησή σας να έχει έκταση 500-550 λέξεων.

Μονάδες 40